

Риёзус солиҳийн шарҳи / Риёзус солиҳийн шарҳи / 310-ҳадис

310 - وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا زَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورِثُهُ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. [خ 6014، 6015، م 2624، 2625].

310. Ибн Умар ва Оиша розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

«Жаброил менга қўшни(нинг ҳаққи) хусусида тавсия бераверганидан уни меросхўр қилиб қўярмикан, деб ўйлаб қолдим», дедилар».

Муттафақун алайҳ.

Шарҳ: Қўшничилик жуда аҳамиятли эканини шундан биламизки, Аллоҳ таоло Қуръони Каримнинг Нисо сурасининг 36-оятда шундай марҳамат қилади:

«Аллоҳга ибодат қилинглар, унга ҳеч нарсани шерик қилманглар, ота-онага яхшилик қилинг ва қариндошларга, мискинларга, шунингдек, етимларга ва яқин қўшнига, ёнингиздаги қўшнига, ён қўшнига яхшилик қилинг».

Бу оятда уч хил қўшнини алоҳида зикр қилиб ўтади. Қуръони каримда қўшничилик оятларининг зикр қилиниши бу муносабатнинг ниҳоятда жиддийлигидан далолат беради ва бу маъно ҳадиси шариф билан мустаҳкамланади.

Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва саллам айтдиларки: «Жаброил ҳар сафар келганида, оят келтирганларида менга васият қилардилар: «Қўшнингизга

эхтиёт бўлинг, қўшничилик муносабатига аҳамият беринг», деб қайта-қайта айтардиларки, мен яқин орада инсоннинг қўшниси, фарзанди каби мол-удунёсига меросхўр бўлиб қолса керак, деб ўйлардим. Ҳар сафар келганларида қўшничилик ҳақида айтардилар».

Қўшни иморат қуришда қўшнидан изн олади

Динимиз қоидаларига кўра, қўшни қўшнисининг рухсатисиз унинг иморатидан баланд иморат қурмасин. Иморатни ўзининг ерига қуради, лекин қўшнисининг иморатидан баланд қилмасин. Нега? Уни қуёшдан тўсиб қўймасин, унинг розилигини олсин.

Одоб юзасидан иморат қураётган инсон деразасини қўшни томонга кўринадиган қилиб қурмайди. Чунки бу бировнинг оиласига назар солиш бўлиб қолади.

Қўшничилик одоблари нималар?

Қўшни орасидаги ҳақлар ҳақида гап кетар экан, қўшни бирор жойга сафар қилса, уйини ўзиникидай муҳофаза қилиб туради; муҳтож бўлса, ёрдам беради; бемор бўлса, ҳолидан хабар олади; маслаҳат сўраб чиқса, тўғри йўл кўрсатади; унинг билмаган нарсасини ўргатади, қўшнининг хурсандчилигидан хурсанд бўлади, бошига тушган мусибатдан ташвишга тушади.

Бу - қўшнилари ўртасида лозим бўлган одоблардир.

Уч тоифа қўшнилари кимлар?

Юқорида иқтибос келтирилган оятдан келиб чиқиб, уламолар қўшнилари уч тоифага бўлинишини айтишган. Биринчи тоифа шундай: у билан сизнинг орангизда битта ҳақ, яъни қўшничилик ҳақи бўлади.

Шундай қўшни борки, у билан сизнинг орангизда иккита ҳақ бўлади. У ҳам бўлса, қўшничилик ва мусулмонлик ҳақи.

Шундай қўшни ҳам борки, унинг қўшнисида учта ҳақи бўлади. Қариндош қўшни мусулмонлик, қариндошлик ва қўшнилик ҳақига эга.

Инсоннинг қўшниси бошқа динга эътиқод қилса, юқоридаги санаб ўтганларимиз қўшничилик ҳақларига қиради. Агар у мусулмон бўлса, ислом ҳуқуқлари ҳам қўшилади.

Мусулмоннинг мусулмонда ҳақи бор. Кўришганда салом бериш, акса

урганда соғ бўлинг, деб қўямиз. Ҳаётда йўлидан адашса, тўғри йўлга солишга ҳаракат қилиш, вафот этса, жанозасида иштирок этиш мусулмонлик ҳақи бўлади.

Манба: hadis.islom.uz

